द्वितीयप्रयाजस्तनूनपान्नामकः या च सरस्वती यौ च सरस्वत्युपलक्षितावश्विनौ यश्च सरस्वत्युपलक्षित इन्द्रः तान् सर्व्वान् देवान् अयं दैव्यो होता यक्षत् पूजयतु। योऽयमत्राविजातीयो मेषः 'सारस्वतं मेषम्' इति वाक्यविहितः, सोऽयं मधुमता पथा सह भेषजमनिष्टनिवारककर्म्मानुष्ठानमेवात्र मधुरः पन्थाः अत्राश्विना तदुपलक्षिताः सर्व्वे देवाः इन्द्राय वीर्य्यमाभरन्। कीदृशं वीर्य्यं, वदरैः सक्तुहेतुभिः वरदफलैः उपवाकाभिः हरितयवैः तोक्मभिः अङ्कुरितव्रीहिभिश्च निष्पन्नं भेषजमनिष्टनिवारकम्। पयः सोम इत्यादि पूर्व्ववत्॥

अथ तृतीयमन्त्रमाह। "होता यक्षन्नराशꣳसन्नग्नꣳ ऊम्। पतिꣳ सुरायै भेषजम्। मेषः सरस्वती भिषक्। रथो न चन्द्र्यश्विनोर्वपा इन्द्रस्य वीर्य्यम्। वदरैरुपवाकाभिर्भेषजं तोक्मभिः। पयः सोमः परिस्रुता घृतं मधु। वियन्त्वाज्यस्य होतर्यज"[२] इति। तृतीयप्रयाजदेवो नराशंसः तमग्न्यादिदेवसंयुक्तं होता पूजयतु। साहित्यवाचिना नकारेण देवतान्तरयोगोऽवगम्यते। नग्नऊः शब्द स्थूलयवनिष्पन्नसक्तुवाची। स च द्रव्यविशेषो मेलनेन सुरायाः पतिः पालकः तादृशसुरापतिं नग्नऊं भेषजम् अनिष्टनिवारकं कर्त्तुं दैव्यो होता यक्षत्वित्यन्वयः। योऽयं विहितो मेषरूपः पशुः, या च तद्देवता सरस्वती तदुभयं भिषक् चिकित्सकसदृशं सर्व्वारिष्टनिवारकमित्यर्थः। येयं वपा मेयमश्विनोः देवयोः रथो न चन्द्रवदाह्लादकारी, इन्द्रस्य तु वीर्य्यं सामर्थ्यहेतुम्। वदरैरित्यादि पूर्व्ववत्॥